

MINDRE MEDDELELSER

Knortegæs (*Branta bernicla* (L.)) trækkende i stor højde.

Den 21. maj 1949 kl. ca. 17 så jeg en flok Knortegæs (*Branta bernicla*) på ca. 100 trække mod nordøst i ca. 4000 meters højde over Herstedvester-Herlev. Opdagelsen skyldtes et held, idet jeg netop så efter en flyvemaskine med en stærk prismekikkert (Beck-Cassel 12 × 45). Der kom da ligesom en tynd røgstribe bagud af maskinen, men et nøjere eftersyn viste, at det var Knortegæs uhyre højt tilvejs, over en lysning mellem to regnskyer, og flyvende i en karakteristisk bølgenderlinie, som udelukkede tvivl om arten. Jeg havde lejlighed til at følge dem i ca. 1 minut, hvorunder de delte sig i 2 kiler, som atter nåede at samles til en bølgenderlinie, før flokken forsvandt bag skyer. Kursen var NØ. For at fastslå den omtrentlige højde rettede jeg kikkerten mod forskellige ting, hvis nøjagtige afstand kunne måles på kortet, og fik til resultat, at fuglene havde været ca. 5 km borte. Dog så jeg dem ikke lodret over mig, men i en hældning på ca. 20 grader, hvilket skulle give en lodret højde af godt 4 km. Et andet kontrolmiddel var, at rækken kun fyldte ca. $\frac{1}{5}$ af kikkertens synsfelt, som er 95 m på 1000 meters afstand; dette giver ca. 1 m mellem hver fugl, hvilket synes at passe godt. Jeg har jævnligt på denne årstid set Knortegæs på direkte afrejse-træk, men altid ret lavt, næppe over 500 m og aldrig over skyhøjde. Vejret den pågældende dag var halvklart med svag vind fra sydøst og tordenagtige skysamlinger, ret varmt.

ARTHUR CHRISTIANSEN.

Ægrøvende Gøg (*Cuculus canorus* L.).

Den 5. maj 1949 kl. ca. 15 så jeg en hun af Gøg (*Cuculus canorus*) æde 4 æg af en Engpibers (*Anthus pratensis*) rede på en strandeng mellem Gershøj og Selsø ved Roskilde Fjord. Jeg sad i en grøft og så efter Rødben, da en gøge-♀ fra en hegnspæl fløj ned på engen, hvor den sad stille i nogle minutter og kiggede sig omkring, medens to ophidsede Engpibere foretog skinangreb på den. Derpå hoppede den lidt til siden, bøjede sig dybt ned i en græstue, så halen stak lige tilvejs,

og rettede sig op med et engpiberæg i næbet, som den nedsvælgede ubeskadiget. Efter ca. $\frac{1}{2}$ minuts pause gentog den manøvren med næste æg og fortsatte således med ca. $\frac{1}{2}$ minuts mellemrum, til 4 æg var slugt, uden at ænse de vrede Engpibere. Den bøjede sig ned yderligere 3 gange, men uden at bringe noget med op i næbet, fløj derefter op på en hegnspæl og sad stille i ca. 5 minutter; en gøge-han kom da flyvende langs hegnet, og begge gøge fløj bort sammen. Jeg gik nu til reden og konstaterede, at den var tom, ubeskadiget og uden spor efter eventuelle knuste æg. Engpiberne opholdt sig på stedet ca. et kvarter efter røveriet, forsvandt derefter. — Det ville være meget interessant at erfare, om andre har gjort lignende iagttagelser. Det er jo kendt, at gøgen undertiden (som regel?) fjerner eller sluger et af værtsfuglens æg samtidig med at den lægger sit eget i reden, men at den systematisk fjerner alle æg uden selv at lægge noget i stedet er såvidt mig bekendt en ny iagttagelse, og det spørgsmål melder sig, om det er sædvane, at gøgen således forsinker de af dens værtsfugle, der vil ruge for tidligt, d. v. s. før den selv er parat til æglægning. Ved at tvinge disse tidlige par til omlægning ville den jo opnå at nyttiggøre flere reder for sin egen yngel. Dette er muligvis at "skylde skarn for uret", og min iagttagelse er måske blot et ekstraordinært tilfælde af f. eks. lækkersult. Dog erindrer man sig i denne forbindelse mange småfuglearters fjendskab overfor gøgen, naivt forklaret med "at den ligner en høg", skønt talrige iagttagelser viser, at fuglene kender deres virkelige fjender på meget lang afstand, og skønt deres aversion mod gøgen giver sig udtryk i vrede og forfølgelse i stedet for angst og flugt. Måske drejer det sig oven i købet om deres eget eventuelle plejebarn fra et tidligere år. Kan denne uvilje nu skyldes dette ene korte besøg, hvor gøgen blot ombytter et af værtsfuglens æg med sit eget? Eller er den systematisk ægrøver i den første tid efter sin ankomst? I så tilfælde er det forståeligt, at småfuglene forfølger den. Min iagttagelse ligger få dage efter gøgens ankomst, jeg hørte den første ved Selsø om aftenen d. 3. maj. — At småfuglene tillader gøgen i ro og mag at sluge deres æg forkommer også mystisk. De pågældende Engpibere var nok ophidsede, men gjorde ikke alvor af angrebene, ellers ville

de antagelig være i stand til at jage røveren væk. Det ligger nær at spørge sig, om denne lunkenhed skyldes forældrehemninger overfor plejebarnet? ARTHUR CHRISTIANSEN.

Kuld af Klyde (*Recurvirostra avosetta* L.) på 9 æg.

Under et besøg på Ulfshale den 18. maj 1950 fandtes i den derværende koloni af Klyder (*Recurvirostra avosetta*) forbav-

Kuld af Klyde på 9 æg. A. CHRISTIANSEN fot.

sende høje ægtal. Der var 35 reder, af hvilke 1 havde to æg, 1 havde tre æg, 24 fire æg, 2 fem æg, 4 syv æg, 2 otte æg og 1 ni æg. Sistnævnte kuld er afbildet på det medfølgende fotografi.

ALAN DAVIDSON.

Om ugler og småfugle.

På en større gård, ca. 7 km syd for Aarhus, havde jeg i dagene 5.—10. juli 1949 lejlighed til at iagttage et interessant forhold mellem en uglefamilie og nogle Grå- og Skovspurve, der holdt til på gården og i dennes have. Uglerne (*Strix aluco* L.) havde i foråret haft rede i et hul under taget på en af bygningerne og havde nu store fjedrede unger. På gården yngledes ligeledes en del Grå- og Skovspurve (*Passer domesticus* (L.) og *P. mon-*

tanus (L.)). Når uglerne viste sig, gik spurvene voldsomt til angreb på disse. De forfulgte dem, ofte ud over de tilstødende marker, ivrigt skrigende. Dette er vel i og for sig ingen påfaldende tildragelse. Imidlertid iagttog jeg, at det ikke alene var uglerne, der fik spurvene til at reagere med et angreb; også Ringduer (*Columba p. palumbus* L.) og Hussskader (*Pica p. pica* (L.)) blev forfulgt og med lige så stor ivrighed. Jeg sammelignede forholdene på en nærliggende gård, i hvis have en del Ringduer holdt til. Her reagerede spurvene overhovedet ikke på disses nærværelse. Man kan af dette drage to slutninger. Spurvene reagerer ikke på rovfugle som sådan, idet de også angriber alle andre større fugle. Der sker ikke nogen tilvænnning til en rovfugls nærværelse. Ugler og spurve havde beboet samme biotop i måneder. SV. WILLADSEN NIELSEN.

Nattergal (*Luscinia luscinia* (L.)) i Vestjylland.

Nattergalen (*Luscinia luscinia*) sang to gange den 11. maj 1950 her i min have ved Kjærgaard Klitplantage (Oxbøl). Senere har jeg ikke hørt den, ligesom jeg aldrig tidligere har hørt den i de syv år jeg har været her; den forekommer vist ellers ikke her på vestkysten.

P. RAFN.

Invasion af Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes* (L.)).

Fra 4. okt. til 27. nov. 1949 havde vi en sand invasion af Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes*) her i Fakse Ladeplads. Ialt har jeg noteret ca. 130—135. De sidste dage er der muligvis gengangere, jeg har ellers noteret ca. 140. Forunderligt nok havde vi dem også ved sidste invasion (1943 el. 1944) på nøjagtigt de samme lokaliteter. Det ser ud til, at når der er invasion, skal de ses her. Vi har mange nøddekrat og hasselbuske i private haver.

O. CHRISTENSEN.

Fynd av "sternschnuppen".

Blott två gånger har jag funnit dylika "Sternschnuppen", som omtalts av H. VOLSØE i D. O. F. T. **43**, 1949, p. 280. Första gången var den 20. juni 1944 i björkregionen i Vindeldalen, Lycksele lappmark, andra gången skedde det den 11. juli 1946 i videregionen ovanför Tarreluobal, Lule lappmark. Det rör sig sålunda med största sannolikhet i båda fallen om rester

av *Rana temporaria*, den enda amfibien på dessa höjder. I första fallet låg gelemassan på snön ovanpå en moränrygg, och jag fick då—av vilken anledning kan jag nu ej säga—det intrycket, att det var en måltidsrest efter *Buteo lagopus*, som det året var allmän i berörda del av Lappland. När jag två år senare gjorde ett helt liknande fynd, lågo geleklumparna på flere platser inom ett helt litet område på en klippslänt och blott c:a 10 m nedanför ett bo med ungar av fjällvråken. Naturligtvis kan det teoretiskt tänkas, att uttern eller något annat rovdjur varit upphovsman till fröresterna, men det synes mig dock vara föga troligt, att något däggdjur skulle ha valt två sådana otillgängliga måltidspladser som här nämnda.

K. CURRY-LINDAHL.

Sprede notiser fra Fanø.

På nordstranden på Fanø yngler også i år (1950) en koloni på ca. 10 par Dværgterner (*Sterna albifrons*). På Fanø veststrand fandtes d. 29. maj 1950 en næsten rådden, ilanddreven Sule (*Morus bassanus*). I Fanø Statsplantage ynglede i foråret en del Sortkrager (*Corvus c. corone*), et enkelt par Hedehøge (*Circus pygargus*), samt et par Tårnfalke (*Falco tinnunculus*).

Smukt pyntet strandskaderede.
(Langli 1. 6. 1950).

Derimod har jeg i år (1950) ingen oplysninger fra Fanø om ynglende Storspove (*Numenius arquata*), som har ynglet på øen i de 3 foregående år. På en tur til Langli d. 18. 6. 1950 fandt jeg en koloni på 8 reder med 2 og 3 æg af Dværgerterne, og desuden så jeg 2 Klyder (*Recurvirostra avosetta*), som gik og søgte føde på øens vestside. En rede med 5 æg af Strandskade (*Haematopus ostralegus*) fandtes på omtrent samme sted som de 5 æg i 1948 og de 6 æg i 1949. Kan muligvis skyldes samme individ.

Det medfølgende foto viser en med muslingeskaller og sneglehuse usædvanlig smukt pyntet strandskaderede med 4 æg, funden på vestsiden af Langli d. 1. 6. 1950.

S. R. RASMUSSEN.

Massedød af Stære (*Sturnus vulgaris* L.).

Den 12. 4. 1950 blev der om morgenen på en mark ved Viby fundet ca. 100 Stære (*Sturnus vulgaris*) og 1 Vibe (*Vanellus vanellus*) liggende døde under et højspændingsledningsanlæg. Direktør POUL THOLSTRUP, Roskilde, havde set Stærene ligge på marken og fortalte mig derom. Da jeg aldrig tidligere havde hørt om så stort et antal faldne fugle under højspændingsledninger, tog jeg sammen med hr. Tholstrup ud til stedet den 24. april. De fleste af fuglene lå der endnu, nogle var afgnavede, andre var delvis nedgravede, velsagtens af ræv ell. lign. Alle fuglene lå indenfor ca. 50-60 m's radius under ledningerne. Jeg var af den formening, at Stærene havde været forgiftet af fosfor og derved berøvet deres naturlige evne til at undgå kollisioner under flugten.

Der blev da opsamlet 94 Stære, hvoraf nogle blev sendt til undersøgelse på Steins Laboratorium, andre til prof. CHRISTIANSEN, Landbohøjskolen, for om muligt at påvise dødsårsagen. Når fugle eller dyr har ligget døde i længere tid, er det ofte svært at påvise fosfor i mave og tarmkanal, idet det ret ofte ilter bort. Man mente dog fra Steins Laboratorium med næsten 100 % sikkerhed, at der ikke var fosfor i fuglene. Krager og andre fugle, som dræbes af udlagt fosformos, kan meget vel flyve både 2 og 3 kilometer, inden giften dræber dem, alt naturligvis efter den mængde gift, fuglen har konsumeret.

HARRY MADSEN.

Indiske Gæs (*Anser indicus* (Lath.)) på Fyn.

Den 10., 11. og 12. august 1950 opholdt der sig et par Indiske Gæs (*Anser indicus*) ved Bogense, og skønt det måske kun drejer sig om eksemplarer, der er undsluppet fra en zoologisk have, vil jeg dog indberette iagttagelsen, da det så måske kan opklares, hvorfra de stammer. Jeg forespurgte straks i Odense, men her manglede de ingen.

Jeg opdagede dem en aften, da de gik og græssede på strandengene ved Stryø under grevskabet Gyldensteen. Min kone og jeg kom dem på ca. 100 m's afstand, før de løb ud i en inddæmmet fjordarm, hvorfra de senere lettede og fløj over en større rørbevoksning inde på strandengene. Her blev de set næste dag bl. a. af lensgreven og godsets skytte.

De er jo så lette at kende, at fejltagelse er udelukket; det var et par smukke udfarvede fugle, der fløj udmærket. Den 12. august iagttog skytte ANDERSEN og jeg dem igen på stor afstand, og da gik de og græssede sammen med et par Grågæs. Pludselig, uden at vi kunne opdage nogen årsag, lettede de fire fugle og fløj over dæmningen ud over stranden, og siden har jeg ikke set dem. Senere har jeg fået at vide, at de også var blevet set i nærheden af Bogense havn d. 10. august om formiddagen. — I. H. SCHEELS: Vildgæssene, omtaler jo en iagttagelse fra Sverige på samme årstid. P. T. RØRTH.
